

УДК 342.9

СЕРБИН Р.А.

ШЛЯХИ ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ БЛАГОДІЙНИЦТВА В УКРАЇНІ

У статті охарактеризовано особливості напрямків удосконалення благодійництва в Україні. Доведена необхідність впровадження таких напрямків удосконалення благодійництва в Україні.

Ключові слова: впровадження, міжнародний досвід, удосконалення, благодійництво, благодійна діяльність, державна політика, національне законодавство, правовідносини.

В статті охарактеризовані особливості напрямків удосконалення благодійництва в Україні. Доказана необхідність впровадження таких напрямків удосконалення благодійництва в Україні.

Ключевые слова: внедрение, международный опыт, усовершенствования, благотворительность, благотворительная деятельность, государственная политика, национальное законодательство, правоотношения.

This article describes the features of the improvement areas of philanthropy in Ukraine. The necessity of implementation of these improvement areas of philanthropy in Ukraine.

Key words: implementation of international experience, improvement, charity, philanthropy, public policy, domestic law, relationship.

Постановка завдання. Метою статті є проведення ґрунтовного дослідження особливостей впровадження основоположних напрямків удосконалення благодійництва в Україні.

Результати дослідження. Зазначену проблематику досліджували такі науковці, як В. Авер'янов, С. Алексєєв, Д. Александров, Р. Апресян, Д. Бахрах, Ю. Битяк, І. Бородин, Є. Донін, О. Донік, Р. Калюжний, С. Ківалов, Л. Коваль, Т. Коломоєць, В. Колпаков, О. Кузьменко, В. Курило, Д. Лук'янець, С. Матяж, Р. Мельник, С. Ошеров, С. Тихомиров, Л. Сенєка, О. Стрельнікова, О. Стрельченко, В. Шкарупа тощо. Проте ця тема настільки актуальна, що спонукає до подальшого її дослідження.

За словами І. Тимошенко, благодійність – це не тільки допоміжний засіб благоустрою суспільства, але й умова особистого морального здоров'я. Милостиня потрібна більше «жебракoлюбo», ніж самому жебракові. «Жебрак багатим харчується, а багатий жебрака молитвою рятується», – така аксіома побутувала на Русі багато століть поспіль [1, с. 77].

У дослідженні GfK Ukraine зазначається, що в 2014 р. громадяни України спрямували на благодійність понад 8,7 млрд гривень [2]. Наприкінці жовтня 2014 р. в Україні налічувалося майже 10 тис. благодійних організацій та фондів, на початок лютого 2015 р. – приблизно 15 тисяч. Підтверджують зростання добродійних настроїв у громадян України також і дані Charities Aid Foundation – за індексом благодійності Україна з 151 сходинки в 2010 р. піднялася на 103 сходинку в 2014 р. І це незважаючи на те, що Україна відповідно до рейтингу банку Credit Suisse посідає перше місце у списку найбідніших країн Європи з добробутом пересічного дорослого в 1 437 доларів [3].

Водночас за результатами соціологічного опитування, проведеного соціологічною службою Центру Разумкова спільно з фондом «Демократичні ініціативи» [4], у 2015 р. рівень благодійництва в Україні хоч і знизився, однак перевищує показники довоєнного та доокупаційного періоду в нашій державі. Благодійні пожертви надано 41% населення (у 2014 р. – 63%, у 2012 р. – 20%). Сума таких пожертв становила переважно до 100 грн (у 2015 р. – до 500 грн). 25% населення перераховували на благодійність певний відсоток від своєї зарплати, 12% переказували кошти через картку Приватбанку, 5% опитаних жертвували через Інтернет або банківський рахунок. Пріоритетною сферою благодійництва в останні роки залишається підтримка української армії.

Прикро усвідомлювати причину, яка зумовила такий ріст благодійництва в нашій державі, адже війна й окупація, на наше глибоке переконання, – ті фактори, що пробуджують у людях співчуття й самовідданість.

Крім того, формування інституту благодійності в Україні за сучасних умов – це адекватна реакція суспільства на кризові явища в політичній, економічній, військовій, соціальній, медичній, тран-

© СЕРБИН Р.А. – доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, полковник поліції проректор (Національна академія внутрішніх справ)

спортній галузях, що вимагає теоретичного, правового, організаційного осмислення благодійності як інструмента реалізації державної соціальної політики [5].

Враховуючи підвищення рівня благодійності в Україні та його роль у житті громадян нашої держави, вважаємо за необхідне торкнутися питання удосконалення національної державної політики та практики її реалізації в досліджуваній сфері, у тому числі з урахуванням кращого міжнародного досвіду та можливостей його імплементації в національну практику.

На сьогодні серед основних проблем, які, на нашу думку, ускладнюють, а часто й унеможливають здійснення благодійництва, слід виокремити: неналежну законодавчу регламентацію, у тому числі тих напрямків благодійництва, які не передбачені нормативно-правовими актами, але потребують визначення внаслідок нових викликів часу; складну процедуру реєстрації благодійних організацій; непрофесійність значної частини благодійників; низький рівень управлінської культури персоналу; наявність шахрайського нецільового освоєння благодійної допомоги; недовіру суспільства до благодійників; непоінформованість благодійників, бенефіціарів та публічної адміністрації з питань благодійництва; фінансово-економічну кризу в Україні; неперіоритетність благодійництва порівняно з необхідністю вирішення проблем, зумовлених військовими та окупаційними діями на сході й півдні України, тощо.

Враховуючи зазначене, механізм здійснення благодійництва (як і все в нашій державі) потребує постійного глибокого вивчення та вдосконалення. Це стосується і процесу формування державної політики відповідного спрямування, і нормативно-правових актів у цій сфері, і діяльності державних і громадських інституцій та окремих осіб щодо благодійництва, і засобів та способів його здійснення й забезпечення, і підвищення рівня свідомості суспільства до сприйняття благодійництва як демократичного інституту, побудованого на засадах рівності та взаємодопомоги соціуму.

Далі спробуємо запропонувати ймовірні шляхи удосконалення національного благодійництва.

Насамперед торкнемося державної політики. Зокрема, державна політика, на нашу думку, є сукупністю цінностей, принципів, цілей та процедур, що перетворюються державними інституціями у взаємодії з громадянським суспільством у владні механізми, спрямовані на регулювання усіх сфер суспільного життя з урахуванням загальносуспільних прав, свобод, законних інтересів і потреб.

На процес формування державної політики впливають усі без винятку суб'єкти правовідносин, починаючи від органів державної влади й закінчуючи окремими громадянами. При цьому в основі прийняття тих чи інших рішень лежить виключно політична воля як спроможність політичного суб'єкта, у тому числі публічної адміністрації, послідовно, з урахуванням не особистих, а загальнодержавних інтересів, реалізовувати надані повноваження.

На сьогодні сфера благодійництва не віднесена українським політикумом до пріоритетних сфер життєдіяльності суспільства саме через відсутність політичної волі та політичного інтересу до відповідної проблематики, до соціальних проблем нашого суспільства, до забезпечення прав соціально вразливих категорій населення. На жаль, нерозуміння значущості цього є традиційним для національної влади та свідомості громадян нашої держави.

Саме тому, з урахуванням своєрідної байдужості до благодійництва, прийняття в 2012 р. Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» стало важливим кроком на шляху до визначення пріоритетів щодо здійснення благодійної діяльності, яка на сьогодні, в умовах військових та окупаційних дій на території України, відіграє ключову роль у процесі забезпечення прав громадян нашої держави.

Враховуючи світові здобутки за досліджуваням напрямком, вважаємо, що в державній політиці відповідного спрямування серед пріоритетів має бути визначено корпоративну благодійність та відсоткову філантропію. Необхідно надати поштовх та створити умови для популяризації й активації зазначених напрямків.

При цьому зміст корпоративної благодійності полягає у здійсненні благодійництва комерційними організаціями. Вона використовується в якості реклами для створення позитивного іміджу тієї чи іншої компанії.

Корпоративна благодійність як вид соціальної відповідальності бізнесу має певний рівень популярності в Україні. Проте він є недостатнім з урахуванням перспективності цього напрямку діяльності, у тому числі у зв'язку зі складністю його здійснення.

Підтвердженням доцільності врахування вищезазначеної рекомендації щодо популяризації в Україні корпоративної благодійності є досвід передових міжнародних та національних компаній.

Так, корпорація SCM (Smith-Corona Marchant Corporation) відкрито підтверджує, що вона є спонсором музейних експонатів заради реклами. Керівництво корпорації підрахувало, що впродовж п'яти років вони б мали витратити щорічно 51 млн доларів на рекламу замість 200 тис. доларів, які витрачають на спонсорство музеїв.

Ще одним прикладом є компанія «Київстар», яка з 2004 р. реалізує всеукраїнську благодійну ініціативу «Для людей, для країни!» і надає допомогу дітям-сиротам, самотнім літнім людям, вєтеранам, людям з інвалідністю. Метою для своєї програми компанія визначила дуже чітко: «Надання

допомоги групам людей, які потребують уваги та підтримки суспільства: дітям-сиротам, які проживають у 25 дитячих будинках та інтернатах по всій Україні, самотнім літнім людям, які мешкають в 11 геріатричних центрах, ветеранам, дітям і дорослим з інвалідністю». Реалізація благодійної програми сприяла покращенню умов проживання та розвитку дітей-сиріт в інтернатах, подоланню проблеми відчуження самотніх літніх людей у геріатричних центрах, соціальній адаптації дітей і дорослих з інвалідністю тощо [6, с. 12].

Тепер декілька слів про відсоткову філантропію. Вона полягає у переадресуванні певного відсотка податку з прибутку на благодійництво. Такий відсоток може становити будь-яке число, що не дорівнює нулю. Практика відсоткової філантропії є стимулом для участі благодійників у вирішенні державних суспільно важливих питань, своєрідним розподілом влади між державою та благодійниками у вирішенні тих чи інших суспільно-економічних проблем, а також підвищує рівень відповідальності та значення благодійників у суспільстві.

Отже, в умовах сьогодення розвиток відсоткової філантропії потребує стимулювання з боку держави. Цю позицію підтримано також майже всіма (86%) опитаними нами під час анкетування респондентами.

Крім того, державну політику в напрямку благодійництва потрібно здійснювати з урахуванням необхідності підвищення продуктивності та комунікації в колективі благодійної організації з зовнішнім середовищем.

Ключовим суб'єктом у сфері благодійництва є людина як благодійник та як отримувач благодійної допомоги. Кваліфікованість, людяність, самовідданість благодійників є запорукою досягнення мети благодійництва. Друга категорія людей та проблеми, які обтяжують, а подеколи й унеможливають їх нормальне існування в суспільстві, зумовлює мету благодійної діяльності перших. Тому надзвичайно важливим є забезпечення якомога вищого рівня відповідності благодійників потребам благодійництва.

Необхідно забезпечити наявність та дотримання традицій, цінностей, правил у благодійництві загалом та в благодійній діяльності кожного окремого суб'єкта; визначитися стосовно повноважного органу для здійснення нормативно-правового, методичного забезпечення та координації діяльності державних і громадських інституцій усіх рівнів з питань благодійництва.

Певний поступ у цьому напрямку здійснено з визначенням у нормах Закону України «Про волонтерську діяльність» та Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 р. № 423, центрального органу виконавчої влади основним у реалізації державної політики у сфері волонтерської діяльності.

Зокрема, відповідно до ст. 3 зазначеного Закону, реалізація державної політики у сфері волонтерської діяльності здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері волонтерської діяльності. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері волонтерської діяльності: забезпечує реалізацію державної політики у сфері волонтерської діяльності; вживає інших заходів для розвитку та популяризації волонтерської діяльності; сприяє поширенню інформації про волонтерську діяльність; сприяє громадським об'єднанням та благодійним організаціям у їхній діяльності, спрямованій на розвиток волонтерської діяльності; поширює інформацію про стан реалізації галузевих та регіональних програм сприяння та підтримки волонтерської діяльності; оприлюднює на своєму веб-сайті наявну інформацію про організації та установи, що залучають до своєї діяльності волонтерів, зокрема, інформацію про організації та установи, що залучають іноземців та осіб без громадянства для провадження волонтерської діяльності на території України, протягом трьох робочих днів з дня отримання відповідної інформації; сприяє здійсненню міжнародного співробітництва з питань волонтерської діяльності, узагальнює і поширює практику роботи у цій сфері; забезпечує постійне та змістовне навчання відповідних працівників роботи у сфері благодійництва.

Вважаємо за необхідне законодавчо передбачити обов'язок навчальних закладів усіх форм власності (у тому числі вищих навчальних закладів системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування), які здійснюють навчання спеціалістів за гуманітарними напрямками, під час формування відповідних навчальних програм передбачити модулі за темою «Благодійна діяльність»; закріпити на законодавчому рівні обов'язок уповноважених державних структур залучати благодійні та інші організації, що функціонують у сфері благодійництва, до процесу формування і прийняття рішень з питань здійснення благодійної діяльності; установити конкретні санкції за порушення законодавчих норм і положень щодо зазначеного питання; зняти обмеження щодо видів благодійної діяльності. Вважаємо за необхідне законодавчо закріпити можливість здійснення інших видів благодійної діяльності, які не суперечать закону; здійснити чітке законодавче регламентування порядку утворення благодійних організацій на підставі заповітів; зменшити обов'язкову кількість органів управління благодійних організацій з трьох до одного/двох на розсуд їх засновників, а також встановити вимоги щодо мінімальної кількості членів таких органів (від трьох осіб, у тому числі для забезпечення застосування методу голосуван-

ня під час прийняття того чи іншого рішення більшістю голосів); запровадити практику страхового забезпечення осіб, які здійснюють благодійну діяльність (насамперед волонтерів), від нещасних випадків унаслідок такої діяльності; повністю зняти податкове навантаження у сфері благодійництва.

Наразі залишається спірним питання оподаткування благодійної допомоги. Така практика, на нашу думку, суперечить логіці благодійництва. Фактично благодійники виконують зобов'язання держави, яка за це ще й справляє з них податки. Поділяємо в цьому контексті позицію громадянського суспільства стосовно того, що якби держава ставилася до благодійників лояльніше, можна було б надати набагато більше допомоги тим, хто її потребує. Кожна організація, що надає благодійну допомогу, знаходить власні шляхи, як допомогти більшій кількості людей та не порушити українське законодавство. Необхідно розробити та затвердити порядок взаємодії органів державної влади та благодійних організацій; законодавчо регламентувати та активізувати практику SMS-благодійності (шляхом надсилання благодійних текстових повідомлень з мобільного телефону), у тому числі передбачивши звільнення таких повідомлень від сплати збору на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

Ініціатором запровадження такого способу здійснення благодійництва ще 15 років тому став британський мобільний оператор Vodafone. Зокрема, ним було створено платформу під назвою JustGiving, до роботи якої залучено різноманітні громадські інституції. Ця платформа забезпечує 100-відсоткове спрямування зібраних через повідомлення благодійних переказів на благодійні цілі. На сьогодні відповідну практику запроваджено практично в усіх розвинених державах світу.

Якщо наводити факти з зарубіжного досвіду, то яскравим прикладом дієвості SMS-благодійності є збір благодійних коштів шляхом використання тестових повідомлень для допомоги понад 3 млн осіб, які постраждали унаслідок землетрусу на Гаїті в 2010 р. У результаті застосування цього способу було зібрано 43 млн доларів.

На сьогодні в Сполучених Штатах Америки SMS-пожертви після онлайн-пожертв є другим за популярністю способом здійснення благодійної діяльності.

На жаль, в Україні не акцентується увага на запровадженні такого способу здійснення благодійництва. І це в той час, коли технології стрімко розвиваються, і кількість зареєстрованих мобільних номерів значно перевищує кількість населення нашої держави. Хоча певний досвід у цьому напрямку Україна все ж має. Так, для забезпечення ліквідації страшних наслідків повені на Західній Україні, що сталася влітку 2008 р., на неоподатковуваний номер, спеціально виділений урядом, українцями було перераховано близько 2 млн грн, які було перераховано на спеціальний рахунок Міністерства праці та соціальної політики України з метою подальшого спрямування на відповідні цілі в установленому законодавством порядку.

Вважаємо, що для забезпечення активного застосування SMS-благодійності в нашій державі необхідно: 1) забезпечити законодавче підґрунтя для здійснення благодійної діяльності в такий спосіб, у тому числі внести відповідні зміни до Податкового кодексу України для встановлення неоподаткованості таких SMS-повідомлень; 2) створити механізми забезпечення прозорості збирання благодійних пожертв через SMS-повідомлення; 3) зобов'язати Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, забезпечити законодавчу регламентацію виділення коротких номерів для надсилання SMS-повідомлень з метою здійснення благодійних пожертв. Також необхідне посилення контролю за здійсненням благодійної діяльності стосовно її отримувачів з метою дотримання призначення благодійництва та надання матеріальної і моральної підтримки тим, хто її потребує, а не тим, хто самостійно спроможний задовольнити свої потреби; віднесення постійної діяльності окремих осіб у сфері благодійництва до трудових правовідносин. Такий підхід забезпечить наявність у суб'єктів здійснення благодійної діяльності трудового стажу. Це дасть можливість державі компенсувати витрати суспільства на забезпечення виконання її обов'язків перед населенням. Необхідно запровадити збір даних про ситуацію у сфері благодійництва з розбивкою за категоріями благодійників та бенефіціарів, напрямками здійснення благодійної діяльності, сферами життєдіяльності суспільства, у яких здійснюється благодійність тощо, у тому числі в розрізі статі, віку, території (місто, село).

Оцінка рівня виконання вимог норм і положень законодавства у будь-якій галузі, у тому числі у сфері благодійництва, та виявлення й усунення відповідних проблем здійснюється шляхом збирання та аналізу статистичних і моніторингових даних.

Якість та змістовність звітності є однією з передумов для підготовки і прийняття ефективних рішень з питань благодійної діяльності як на загальнодержавному рівні, так і на рівні конкретного благодійника. Водночас недосконалість відповідних показників негативно впливає на якість публічного адміністрування сфери благодійництва та відповідної практики.

На жаль, у нашій державі традиційним є підхід до сприйняття відсутності статистичних та моніторингових даних як підтвердження відсутності проблем у тій чи іншій сфері життєдіяльності.

Водночас наявність вищезазначеної кількісної інформації дасть змогу сформулювати уявлення про реальну ситуацію у сфері благодійництва, наявні проблеми, перспективні напрямки розвитку благодійництва тощо. Необхідним є установлення на законодавчому рівні обов'язку Ради міністрів Авто-

номної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій надавати приміщення для благодійних організацій на умовах пільгової орендної плати в розмірі 1 грн для більш ефективного забезпечення прав благодійників та бенефіціарів; установлення законодавчої заборони виселення благодійних організацій із приміщень, у яких вони здійснюють статутну діяльність; створення веб-сторінки для розміщення інформації про благодійництво в Україні (у тому числі про нормативно-правові акти з цих питань, благодійників, зміст державної політики відповідного спрямування, потребу в благодійній допомозі тощо); створення можливості для благодійної та волонтерської діяльності в освітній системі, що буде розглядатися як звичайний внесок у життя громади, та продовження сприяння такій діяльності студентів, де студентська робота у партнерстві з волонтерськими чи громадськими групами буде частиною їхніх дипломних чи курсових робіт. Це забезпечить залучення молоді до громадянських дій; проведення інформаційних кампаній з метою популяризації благодійництва серед громадян, суб'єктів благодійництва та бізнес-структур; установлення об'єму ефірного часу на державних телеканалах для висвітлення питань здійснення благодійництва, у тому числі благодійних акцій, соціальної реклами з відповідною тематикою.

Усе вищезазначене передбачає необхідність внесення відповідних змін до законодавства у сфері благодійництва, у тому числі до Цивільного кодексу, Податкового кодексу України, Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» тощо.

Протягом останніх років органи державної влади та науковці приділяють значну увагу питанню вдосконалення законодавства, яким регламентується благодійна діяльність (з часу прийняття Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» протягом 2014 р. до нього тричі вносилися зміни). Це зумовлено тим, що нормативно-правове забезпечення благодійництва є базисом створення умов для ефективності компетентного функціонування державних і громадських інституцій у цій сфері. Необхідність законодавчого забезпечення відповідності засобів адміністрування практиці здійснення благодійної діяльності передбачає усунення недоліків національної нормативно-правової бази, яка тією чи іншою мірою стосується досліджуваної галузі.

Отже, узагальнюючи вищезазначене, доходимо висновку, що прогалини в законодавчому забезпеченні благодійництва ускладнюють якісні зміни в цій сфері. У зв'язку з цим, окрім вищезазначеного, вважаємо за необхідне: розробити й затвердити на законодавчому рівні стратегію у сфері благодійництва; сформулювати позитивне сприйняття практики благодійництва як окремими громадянами, так і різними державними й громадськими структурами; розробити організаційно-правові механізми виконання норм та положень законодавства, якими регламентується благодійна діяльність; установити конкретну відповідальність суб'єктів благодійництва за порушення законодавства в цій сфері; узгодити з міжнародними стандартами національне законодавство з питань благодійної діяльності.

Для ефективної та результативної благодійної діяльності необхідним є оптимальне та ефективне внутрішнє середовище, завдяки якому забезпечується цільове витрачання людських, фінансових та інших ресурсів, адаптування до нових викликів та інноваційність.

Тому варто наголосити на необхідності належної побудови суб'єкта благодійництва, його внутрішньої організації для забезпечення якомога ефективнішого перетворення наявних ресурсів на бажаний результат.

Враховуючи прояви шахрайства у сфері благодійництва, благодійникам необхідно вживати додаткових заходів щодо забезпечення своєї діяльності від цих ризиків. Одним із варіантів є виявлення потреб бенефіціарів шляхом організації соціологічних опитувань, книг «скарг і пропозицій», вивчення громадської думки через вторинні джерела інформації [7, с. 45].

Для підвищення ефективності здійснення благодійними організаціями благодійної діяльності та зважаючи на те, що вони фактично функціонують з метою виконання обов'язків держави перед населенням, вважаємо за необхідне після виникнення найбільш сприятливих політико-економічних передумов запровадити фінансову підтримку благодійних організацій за рахунок коштів державного бюджету.

Водночас у додатку до цієї роботи надається проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на фінансову підтримку благодійних організацій». Положеннями цього проекту нормативно-правового акта передбачається визначити розпорядника відповідної бюджетної програми, перелік документів, які необхідно подати благодійній організації для вирішення щодо неї питання про надання фінансової підтримки, порядок прийняття відповідного рішення, умови надання благодійній організації бюджетних коштів та звітування про їх використання такою організацією, напрямки використання благодійною організацією цих коштів тощо.

Нашу пропозицію підтримали 74% респондентів, опитаних під час анкетування, і лише 26% висловили заперечення з цього приводу.

Ще одним важливим моментом підвищення ефективності та результативності благодійництва є необхідність посилення роботи благодійників в напрямку налагодження співпраці з національними та міжнародними державними й громадськими інституціями.

Окремо слід наголосити на взаємодії з засобами масової інформації, адже їхня увага дозволяє залучити приватну, корпоративну і державну підтримку. Така співпраця з усіма інституціями необхідна як для вирішення проблеми ресурсного забезпечення діяльності, так і для підвищення власних рейтингів і створення позитивної репутації.

Крім того, потребує активізації залучення зарубіжних джерел фінансування. За даними Міністерства соціальної політики України, на сьогодні в Україні налічується 58 організацій та установ, що залучають до своєї діяльності іноземців та осіб без громадянства для провадження волонтерської діяльності на території України [8].

Загалом, говорячи про тенденції в розвитку благодійництва, слід констатувати хоч і повільний, але невпинний поступ у зазначеному напрямку. Це підтверджують результати дослідження за темою «Волонтерський рух в Україні», проведеного в 2014 р. Організацією Об'єднаних Націй. Зокрема, майже чверть українців (23%) мали досвід волонтерства, 9% українців почали займатись волонтерством протягом останнього року, основним напрямком діяльності волонтерів у 2014 р. стала допомога українській армії та пораненим – цим займалися 70% волонтерів, найбільша група волонтерів – ті, які займаються волонтерством 1–2 рази на місяць, більшість волонтерів указали, що займаються волонтерством самостійно та не зазначили про участь у конкретних волонтерських проектах, більше половини волонтерів мають вищу освіту, 43% волонтерів належать до середнього класу, серед усієї вибірки таких 35%. Незважаючи на вузьку специфіку цього дослідження, вважаємо, що його результати можна вважати реальними для всієї сфери благодійництва.

Висновок. Отже, за умови обрання правильного вектору руху в напрямку удосконалення державної політики у сфері благодійництва та практики її реалізації, у найближчій перспективі ефективність і результативність такої діяльності значно зросте.

Список використаних джерел:

1. Тимошенко І. Меценатство та благодійність у сучасній Україні / І. В. Тимошенко // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. – 2013. – № 2(5). – С. 77–80.
2. GfK [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.gfk.com/ua/Documents/Presentations/report_vyshlisky.pdf.
3. Україна – найбідніша країна Європи : рейтинг банку Credit Suisse [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.eurointegration.com.ua/news/2015/10/20/7039733/>.
4. Гулевська-Черниш А. Постмайданна благодійність: підсумки року і... мрії [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://gazeta.dt.ua/socium/postmaydanna-blagodiynist-pidsumki-roku-i-mriyi-_html.
5. Повстин О. Благодійність як інструмент реалізації державної соціальної політики / О. Повстин // Сталій розвиток економіки. – 2014. – № 24. – С. 26–33.
6. Практика благодійної діяльності бізнес-компаній в Україні : сучасний досвід (звіт за результатами дослідження) / А. Гулевська-Черниш, Д. Непочатова, Л. Паливода, С. Шендеровський. – К. : Салютіс, 2010. – 60 с.
7. Якимец В. Фандрейзинг : [учеб. пособ.] / Якимец В. – М. : Изд-во ГУУ, 2002. – 209 с.
8. Міністерство соціальної політики України : офіційний веб-сайт [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.mlsp.gov.ua/>.